

ВИЛКІ ЗАВЗИВАЄ РУЗВЕЛТА, ЩОБ СКАЗАВ ПРАВДУ

НЬО ЙОРК. — Вендел Вилкі вголосив чергову промову в дільниці Нью Йорку, Бронкс. В цій промові Вилкі закликав Рузвелта, щоб той виразно і без викрутків сказав, чи не має він вже тепер певних тайних договорів з різними державами, які ведуть Америку прямо до війни? Президент мусить на це відповісти людям, казав Вилкі. Бо уряд, який обдурює людей не заслугоє бути урядом, ще й до того в таких критичних часах. Він говорив, що в багатьох справах Рузвелт і ціла його група позує та своїм звернним виглядом дає зовсім інше враження, від того, що думає. Колиб його вибрали президентом, казав Вилкі, він справу виповідження війни предложить до рішення широкому загалові. Бо це на плечах широкого загалу спадають труднощі війни, а не на плечі тих, що її виповідають, казав він.

ПОТВЕРДЖЕННЯ ЗАСУДУ ГАЙНСА.

ОЛБАНІ. — Апеляційний суд потвердив засуд бувшого впливового політика з Тамені Голу, Джеймса Гайнса, якого засуджено на кількालітню тюмру за те, що, користаючи зо своїх політичних впливів охороняв ньюйорських генгстерів і ракетирів, що займались льотеріями. Ці генгстери, серед яких ватажком був відомий Доч Шульц, платили Гайнсові наперед від \$500 до \$1,000 тижнево. Опісля зменшили цю платню на половину. За те Гайнс звязувався з різними суддями і старався увільнювати генгстерів, коли їх потягнуло перед суд. Також Гайнс впливав серед поліційних властей, щоб усували, або переносили на інше місце таких поліцаїв, що занадто наступали генгстерам на п'яти. Після затвердження засуду, Гайнс, що майже рік був на волі за окупом, муситиме таки йти до тюрми на чотирі до вісім літ.

КОНГРЕСМЕНИ ХОЧУТЬ ІХАТИ ДО ДОМУ.

ВАШИНГТОН. — Хоч провідники конгресу стоять далі на становищі, що тепер такі важні часи, що не можна конгресменам розіздититись на довший час на вакації, проте конгресмени, маючи на увазі надходячі вибори, дуже нетерпеливляться і таки хочуть іхати до дому. Вони грозять, що поїдуть самі, без офіційного дозволу, коли конгресові власті далі задержуватимуть їх у столиці. Вони вже тепер не хочуть приходити на наради і буває деколи, що тяжко дістати „кворум“, себто числа, потрібного до розпочаття нарад і голосування. Внесок, щоб на приказ конгресових властей арештовано конгресменів по їх домах і силою притягувано на наради, перепав.

ПРОТИ ВТРУЧАНЬ КОМІТЕТУ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПРАЦІ.

ВАШИНГТОН. — Вільям Нудсен заявив, що комітет взаємовідносин праці не може втручатись у справи зброєння і говорити, кому уряд має дати замовлення на будову воєнних машин, а кому ні? Виріб зброї має відбутись можливо якнайгладше і найскорше, і він не може брати під увагу розрахунків комітету взаємовідносин праці з поодинокими фабриками. В тім самім дусі зізнавали перед конгресовим комітетом секретар маринарки Френк Накс, кажучи, що зброєння є під теперішню пору важнішим, ніж інші справи. Тому рішення комітету взаємовідносин праці не можуть відбиватись відомно на виробі зброї.

ПРОЦЕСИ ФАБРИК З КОМІТЕТОМ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПРАЦІ.

СИНСІНАТІ. — Апеляційний суд розглядав справу компанії Форда, в якій комітет взаємовідносин праці закидав Фордові неправну пропаганду серед робітництва і неправне викинення робітників з роботи за їх юнійну діяльність. Суд ствердив, що Форд мав право видавати летючки і критикувати комітет взаємовідносин праці, як має право кожна газета це робити. Зате суд ствердив, що Форд поламав закон Вагнера, відсуваючи дев'ять робітників з праці за їх юнійну діяльність.

ЧУЖИНЦІ НЕ МОЖУТЬ СТАВАТИ ДОБРОВОЛЬЦЯМИ.

НЬО ЙОРК. — Представник армії офіційно повідомив, що в теперішню хвилю можуть добровільно вступати до армії лиш американські громадяни. А то тому, що в теперішню хвилю нема потрібних фондів для виплати платні чужинецьким добровольцям. Зате в часі примусового побору будуть брати до армії всіх тих чужинців, що взяли перші папери. Колиб котрийсь чужинець не хотів служити в армії, то може вицофати свої перші папери. Але тоді він ніколи не буде міг стати американським громадянином. Представник армії також заявив, що в часі побору не будуть питати новобранця про його політичні переконання і будуть нарівні з іншими трактувати комуністів і бундистів.

НАПРУЖЕННЯ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ ЗРОСТАЄ; АМЕРИКА ГОТОВИТЬСЯ ДО ВИБУХУ

Департамент стейту в Вашингтоні потвердив вістку, що американські конзулярні власті дали залик усім американським громадянам, живущим в Японії, Китаю, Манчжоу, Корей, Гонг Конгу, Індокитаю, Формозі, Квантунгу, щоб чимскорше вертали до дому, бо готові втратити можливість взагалі вернути. В дипломатичних колах Вашингтону велике оживлення. Бритійський амбасадор мав виїхати на певний час до Лондону, але британські власті повідомили його, щоб внаслідок напруженого положення на Далекому Сході залишався на своїм місці. Кордел Гол мав побачення з японським амбасадором Горінуїм, але про вислід їх розмови не було офіційної згадки. На пресовій конференції президент Рузвелт із гумором заявив, що на останніх нарадах з командантами американської флотії зібрані „студіювали мапи світу“.

ВІДПОВІДЬ ДЖЕРЗІСІТСЬКИХ ДЕМОКРАТІВ ВИЛКОМУ

Представник міських властей Джерзі Сіті, Артур Патертон, сказав, що Вилкі надужив гостини в цім місті і тяжко образив мешканців Джерзі Сіті. Вилкі говорив, що чимало будинків у Джерзі Сіті зовсім опустіли. Вікна свічать пустою. Вилкі вину цього приписував адміністрації „боса“ Френка Гейга. Але в дійсності ці доми опустіли внаслідок републіканської адміністрації з часів Герберта Гувера, казав Патертон. Вони також опустіли внаслідок цього, що залізничні Нью Джерзі, яких представником являється Вилкі тому, бо він є чоловіком публичних ужиточностей, не заплатили стейтові 40 мільонів доларів. Патертон далі говорив, що коли в Джерзі Сіті не трапилась така сцена як у Дітройті, в якій люди обкидали Вилкого помідорами, то сталося це тому, що на приказ Френка Гейга багато поліцаїв стерегло Вилкого.

НАЦІСТИ ПОСИЛИЛИ ЛЕТУНСЬКІ НАПАДИ НА АНГЛІЮ

Лондон зазнав бомбардування, якого досі не було, коли брати під увагу, що бомбардування тривало цілу ніч з понеділка на вівторок і цілий день. Тому не диво, що були поважні втрати в людях і значні матеріальні шкоди. Найбільше було шкоди рано, коли ніхто не надіявся такого нападу. Як звичайно, рух над раном оживає, бо люди виходять з підземелля та отварають склепи. Так було і тим разом. Тому саме є більше нещасливих випадків. Між іншим бомба, чи її відламок, вдарила омнібус, наслідком чого погибли майже всі подорожні, що сиділи нагорі, а ті, що були на долинні, зістали покалічені. У тому нещасливому випадку згинула княжна Катерина Галіцин, московська аристократка, що втікла з Росії по вибусі революції, а потім жила в Франції, звідки втікла, коли в Франції зачалась війна. Вона іхала босом до роботи.

ЩЕ НАПАД НА АНГЛІЮ НЕ ВИКЛЮЧЕНИЙ

Таке заповів британський прем'єр, Вінстон Чорчіл, що радить ще далі матись на остоорозі й рахуватись з евентуальністю німецького нападу.

ЦІЛА НІМЕЧЧИНА ВІДЧУВАЄ УДАРИ БРИТІЙСЬКИХ ЛЕТУНІВ

В часі, коли німецькі летуни бомбардували Лондон і різні міста Англії, Бритійська Летунська Сила розвинула велику акцію по віх просторах Німеччини. Найдовше, бо понад чотири години, бомбардовано Берлін, де понищено фабрики, що положені недалеко самого середмістя. Ось ті британські напади, що теж стають і щораз сильнішими, найбільше лютують німцям, що заповіли, що скинули тепер за одним разом 36 разів більше тон на Лондон, як британці скинули на Берлін. Отой німецький гнів вказує наглядно, що британці завдають Німеччині поважні втрати.

ЧОРЧІЛ ПРО ВТРАТИ

Вінстон Чорчіл заявив в паляменті, що дотеперішні британські втрати, спричинені німецькими налетами виносять 8,500 вбитих і 13,000 ранених.

ПРОТИ ПАПИ

ЛОНДОН. — Д-р Генрі Вилсон, англиканський єпископ з Челмсфорда, заявив, що становище Папи у тій війні є проти-демократичне і проти-бритійське. Далі казав, що таке саме становище займало папство у минулій світовій війні, а навіть за цілих останніх 400 років. Таке говорив він на єпископській конференції й закінчив тим, що Папа, якщоб був дійсно неутральним, міг би, як духовний провідник, приспівити своїм посередництвом закінчення війни.

ПРОТИЖИДІВСЬКЕ НАСТАВЛЕННЯ

ВІШІ. — Проголошено знесення закону, який давав жидам в Альжирі рівне право з французами. Тепер будуть зрівнані в правах з французами тільки ті жиди, що брали участь у минулій світовій війні, чи тій останній, що зістали відзначені за хоробрість, чи віддали спеціальні услуги Франції.

ІТАЛІЙСЬКА МОТОРИЗОВАНА АРМІЯ ВІЗДЖАЄ В ЄГИПЕТ.

ПОТРІЙНИЙ СОЮЗ ПРОТИ АМЕРИКИ І СОВЕТІВ, КАЖЕ ЧОРЧІЛ

ЛОНДОН. — Бритійський прем'єр, Вінстон Чорчіл, заявив, що новий союз Німеччини, Італії й Японії є в першу чергу звернений проти Злучених Держав, а далі проти СССР.

ЗА НЕЗАЛЕЖНИЙ КИТАЙ.

ЛОНДОН. — Бритійцям більше залежить на тому, щоб Китай визволився з японської неволі й став самостійною державою, ніж, щоб приподобатись Японії й з нею замиритись. Таке сказав Чорчіл в британському парламенті, коли заповідав, що Бурменський шлях буде отворений дня 17. жовтня. А це означає, що Англія буде помагати воєнними матеріалами тим китайцям, що є в боротьбі з Японією.

НЕ ЗІРВЕ З БРИТАНІЄЮ.

ТОКІО. — Зо заяв урядових кол виходить, що Японія не зробить нічого такого, що доведлоб до зірвання дипломатичних зносин з Великою Британією і війни з нею. Так треба розуміти те, що японська преса приняла нагло спокійний тон і не привязує великої ваги до отворення Бурменського шляху. Далі виходить, що Японія не буде старатись вирівнати непорозуміння з Англією, а піде далі своїм шляхом. Тільки не зробить нічого такого, щоб загострити японсько-бритійські відносини. Впрочім, як читається в японській пресі, Японія дістане тепер всьо, що їй потрібне, в Індокитаю, звідки теж зможе повести легше повітряні налети на китайську провінцію Юнан.

„АМЕРИКА ВИННА“.

ТОКІО. — Так тепер пише японська преса про конфлікт з Англією. Каже, що все те діється під напором Злучених Держав, що ведуть тепер супроти Японії „політику страшення“.

ІТАЛІЯ ХОТІЛАБ ЗАМИРИТИСЬ З АМЕРИКОЮ.

РИМ. — Італійська преса не перестає займатись італійсько-американським конфліктом. „Попольо д'Італія“, орган Мусоліні, містить статтю написану Марком Апеліусом, довіреним італійського диктатора, в якій кажеться, що Злученим Державам грозить війна з боку Японії й Німеччини, коли вони не погодяться на „життєві простори“, визначені державами „осі“. А Італія цієї війни не хоче. Вона готова визнати Злученим Державам право на „американський життєвий простір“, коли вони не будуть перешкоджати „осі“ здобути свій життєвий простір в Африці й Азії. Очевидно, що ще вимагається і того, щоб Злучені Держави перестали допомагати Англії.

ПЕРЕБИРАЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ КОНТРТОРПЕДОВЦІ.

ЛОНДОН. — Бритійська флотія перебрала до вжитку дальшу серію американських контрторпедовців, що були відступлені Англії в заміну за найим морських баз в західній сфері британських посілостей.

ЕВАКУУЮТЬ ДІТИ З БЕРЛІНА.

БЕРЛІН. — Бритійські повітряні налети стають щораз частіші й грізніші. Ось тому вже вислано з Берліна понад 1,000 дітей в безпечніші місцевості. Кажуть, що від початку війни понад 550,000 німецьких дітей вивезено з міст, що наражені на британські бомбардування, до більш безпечних місць.

ЗАСКОЧЕНІ АМЕРИКАНЦІ.

ШАНГАЙ. — Порада департаменту стейту, щоб американці, а в першу чергу жінки і діти, чимскорше опускали Китай і Японію, заскочила усіх інтересованих. Одні не є приготовані до наглої ліквідації бизнесових чи інших занять, а другі, що хотілиб виїхати, не мають змоги, бо нема кораблів.

З ОГЛЯДУ НА СОВЕТИ.

ШАНГАЙ. — Цього тижня в четвер у річницю китайської революції, мала Японія визнати китайський режим Ванга в Нанкінгу. Та цього не буде, бо Німеччина відрядила це Японії, щоб таким кроком надто не дражнити Росію.

НАВІТЬ В БОЛГАРІ ПРОТИ ЖИДІВ.

СОФІЯ. — Дня 28. жовтня буде предложений парламентові законопроект, що буде цілковитою новістю для краю. Він буде звернений проти жидів. Значить, що буде щось такого, чого досі в тім краю ніколи не було. Кажуть, що це станеться під натиском німецької пропаганди. Жиди, згідно з тим проектом, не будуть могли займати державні чи муніципальні становища, а також не будуть допущені до служби в війську, ні не будуть могли посідати землю. Буде також означено, яка процентова може бути участь жидів в промислі й торгівлі. Усіх жидів має бути в Болгарії до 50,000.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кождо зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БЛИЖЧЕ ДО НОВОГО ЗУДАРУ?

З Румунії прийшла вістка, що туди прийшли німецькі війська, а рівночасно румунський диктатор Антонеску відкрито дав до зрозуміння, що він і пронацистична, "залізної гвардія" це одно й те саме. Ці вістки вмиють насторожити цілий світ: які події приготуються в тій частині й яке значіння мають вони для решти світу?

Німецька команда каже, що вона вислала війська до Румунії, щоб стеретти румунські нафтові терени, мовляв, загрожені англійськими загавірниками, та щоб зреорганізувати румунську армію. Німецький уряд представляє прихід німецьких військ як доказ, що Німеччина хоче виповнити дану в Відні обіцянку гарантувати румунські кордони, однак історія німецьких обіцянок, віденських і інших, показує, що Німеччина виконує лише ті обіцянки, яких їй треба для збільшення своїх впливів.

Супроти німецької заяви, що цілість Румунії є загрожена так, що аж треба туди посылати війська, світ питається: хто саме загрожує цілості Румунії? Англія може загрозувати румунській нафті, але не цілості Румунії. Загрозувати можуть, поза Німеччиною, хіба Мадярщина й Росія. Деякі події вказували би на Мадярщину: вона далі говорить про румунські жорстокості супроти мадярів, що ще осталися під Румунією. Та ледво чи Мадярщина хотіла би пориватися на якусь акцію проти Румунії. Хіба на приказ Німеччини.

Лишається хіба Росія як одинока агресивна сила проти Румунії, сила проти котрої Румунію збирається обороняти Німеччина. Вказував би тоді прихід німецьких військ до Румунії на те, що поширювання впливів Росії й Німеччини доходить скоро до краю, де ці впливи почнуть за якийсь час поважно собою стиратися. Світ до нині ще не знає, що рішили на останнім зїзді в Бренері Мусоліні й Гітлер. Замітно, що на цю конференцію не прошено представника Сталіна. Можливо, що вже там порішено щось проти Росії, але можливо, що все діється в порозумінні з Сталіном та що нова кампанія скропиться на Англію та на її впливах на Близькому Сході. В такому випадку балканська заверюха була би лише димною заслоною для далеко ширшої інтриги в полудневій Європі й східній Азії.

Очевидно, куди йде розвій подій, покищо неможливо сказати. Що Росія є в їх осередку, на це вказувалиб конференції між американським департаментом стейту в Вашингтоні та советським представником. У політиці можна всего припускати, нічого не можна вважати неможливим.

Якби мало скоро прийти до зудару між Росією й Німеччиною, то це було би дуже важким для України, котра находилася би тоді в безпосереднім сусідстві воєнного терену й була би певно предметом цього зудару.

НЕ СОБОРНІСТЬ, А ГЛУМ НАД НЕЮ

Не було ніколи в українській народі більшого гасла від того, який обнятий словом "соборність". Те слово тишилось в останніх часах української історії найбільшою популярністю. Щодо цього нема у нас ніякого сумніву.

Та тепер, як бачимо, ми дожили до цього менту, коли та соборність майже осягнена. Але осягнена в найгіршій формі. У такій формі, якої собі ніхто й уявити не міг, бо осягнена в формі московсько-большевицької неволі як вислід насильного прилучення України до СССР.

Уже маємо повно нових вістей з советського некла, то й можемо глибше застановитись над розумованим термом, що то, як наближалась червона банди, казали, що добре, що тепер будемо всі під одним окупантом. Отже це певне, що нічого не полекало українському народові, що він опинився під "одним окупантом". Тому, не треба добувати лекшої долі, коли ми під ріжними окупантами, але й не треба себе дурити, що лєкше стане, коли все забере один окупант.

Було між українцями дуже багато наївних, що вірили, що то большевики вже змінилися. Мовляв, уже не ті стали... Осьбило можна це було почути між галичанами. Зачали підноситись між ними голоси, що большевики поведуть на західно-українських землях так, "інакше політику". Та доходячи до нас тепер уже такі цілком певні вісті, що запевняють, що большевики ніякої інакшої політики не поведуть, а лише держаться своєї давньої й звичайної політики, якою є: економічний грабунки, духове переклопачення усіх на одну віру, себто на віру Леніна-Сталіна, а вкінці цілковите фізичне витереблення цілої української інтелігенції.

Та було ще одне специфічно галицьке розумовання. І то т. зв. "хлопське розумовання". Мовляв: Мене з хлопа не скинеш. Та бачимо, що тепер большевизм почав і нашого Гринька чи Семена "з хлопа скидати". А як воно виглядає, то найкраще змальовує це сам наш нарід на селах тою піснею, яку тепер співають по галицьких селах, а яка зачинається словами:

"Ні пацати, ні свині,
Тільки Сталін на стіні!"

Знову деякі наші мудрагелі-інтелігенти, що співчували большевикам, філософували так: Щож мені може статись, коли я в нічому ніколи не ангажувався проти Советів? Та

так є, що тепер уже й найневинніші помандрували з Галичини до Ташкенту, чи ще далі. Відчули добре "соборну Русь" навіть і ті наші нещасні лемки, що дали намовитись москвофілам і пішли шукати щастя. Та "червона Русь" обдерла їх з усього майна, що привезли з собою, а потім пігнала на роботи...

Навіть дехто з священників зачинав уже вірити, що большевики, навчені минулим, де що змінилися у відношенню до релігії. Судили це по тому, що большевики не почали відразу нищити релігію на західно-українських землях, особливо в Галичині, знаючи, оче видно, що це не пішло б їм легдо. Та тепер так є, що "вже не чується, товариш поп", як це було в початках. А як де тільки підніметься найменший голос спротиву з боку якого священника, так зараз його на Сибір.

І "трудоий інтелігент" радів "соборністю". Думав, що його як когось, але його, "трудоого" чоловіка, таки чіпати не будуть. Бо чогож би і мали чіпати? Ось так розумували многи. А тепер переконалися, що большевизм, який держить "соборну Україну", зовсім не цікавиться якоюсь ріжницею між "трудоими" і "не-трудоими". А тільки там, чи маєть до діла з свідомим українцем, чи ні. Ім не йде про соціальний принцип, а про національно-політичний. Іде про винищення свідомого українства, про війну з усім, що справді чисто українське...

Тому, коли маємо тепер на оці нашу "соборність", то даймо, що отсе маємо до діла з соборним винищенням "трудоих" чи "не-трудоих" українських людей, що відчувають і думають по українськи. Тому не може бути в нас іншого думання, а тільки те, що веде нас до боротьби з кельним ворогом. А далі — до його повалення. Памятаймо, що "самостійність" чи "соборність", що її дістає чи діставатиме український нарід з ласки якихнебудь ворогів, буде завжди тільки комедією, тільки жорстоким і кривавим глумом над справжньою самостійністю і соборністю України.

Між 1915 і 1930 роками вродилось в Злучених Державах 750,000 більше хлопців ніж дівчат, а померло 1,175,667 більше чоловіків ніж жінок.

У старинних часах жінка носила перстень у неприязності свого чоловіка на знак, що він передав їй свою владу в домі.

Кооперація між Канадою і Злученими Державами.

Дня 30. вересня відбулася в Торонто національна конференція американських екзекутивних бізнесових часописів. На тій конференції промовляв також президент тої конференції, Повл Вутон. Він заявив, що кооперація між Канадою і Злученими Державами стала справою великої ваги для кожного чоловіка, жінки та дитини, почавши від Арктичного колеса аж до Ріо Гранде. У промові через радіо Вутон підкреслив, що обидва краї розбудовують великі промислові заведення, які будуть потрібні по війні. І додав, що розв'язка теперішніх проблем буде вимагати тісної співпраці обидвох країв.

Злучені Держави формально зобов'язалися боронити Канаду проти кожного наїзника. Та границю, що є довга 3,966,7 миль, дуже тяжко оборонити, якби котримсь з обох країв заволодів неприятель. Є однак вигляди на те, що Канада й Злучені Держави потраплять оборонити себе, або разом впадуть.

В Альберті живе до 75,000 українців.

Згідно з останнім переписом населення, що відбувся 1. червня 1936 р., в Альберті було 772,782 мешканців.

Щодо національності, то перше місце заміняли британці, котрих було 400,135, по них на другім місці стояли німці, котрих число виносило 90,961, а по німцях наступали українці, яких мало в тім часі мешкати в Альберті 63,073. Та число це неточне, бо перепис подає ще велике число москалів і поляків, яких тут стільки нема. І так москалів мало бути в тім часі в Альберті 12,675, хоч треба сумніватись, чи живе їх тут більше як половина згаданого числа. Більша частинка "москалів-росіян" це українці з Буковини, що під впливом батюшко-москвофілів і дійсного москаля-архієпископа, заявили себе при переписі москалями. Поляків згідно з переписом має бути в Альберті 24,060. Ці так звані поляки, це в більшості українці з Галичини або Волині. А що ті краї були під польською окупацією, то списувачі населення, що на їх справах не визнаються, зарахували їх до поляків. Є тут вправді т. зв. латинники, що ходять до костелів, але вдома говорять по українськи, бо по польськи навіть не вміють. У кожнім випадку поляків в Альберті не

буде більше як яких 14 тисяч, а решта т. зв. поляків це українці і греко-католики. Крім цього перепис виказує 4,634 румунів. І тих ледви буде стільки. Це переважно українці зпід бувшої румунської займанщини. За кілька літ, коли приналежність Буковини буде усталена, ті т. звані "румунні счезнуть як роса на сонці. У той спосіб українців в Альберті можна числити найменше на 75,000. На четвертім місці стоять французи, яких число останній перепис подає на 39,800. Між поданими в переписі 63,075 українцями має бути 4,980 неписьменних.

Населення Монреалу.

Монреал це, як відомо, найбільше місто в Канаді, бо його населення перевищує міліон. Згідно з 98 виданням монреальського провідника Ловела, населення власного Монреалу виносить 1,294,792. Населення великого Монреалу, який включає монреальські муніципаліти виносить 1,476,737.

Українці лекторами університету.

На албертійським університеті в південній Едмонтоні маємо цього року двох українців лекторами на медичнім факультеті. Є ними д-р Дмитро Серда, що є лектором і демонстратором анатомії, та д-р Василь Оробко, що є лектором на стоматичнім факультеті і викладає про діточі недуги зубів.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Філадельфія. — Народи в справі допомогової акції при Американським Червонім Хресті відбудуться 18. жовтня б. р., а не 11-го, як було проголошене.

На острові Балі мужчини є власниками качок і коров та їх доглядають, а жінки доглядають курей та безрог. Хоч жінки приготують щоденну їду, то однак печене пороса і страви з морської черепахи приготують на бенкети тільки чоловіки.

У стейті Айдаго були чинні вулкани коли Колумб відкрив Америку.

Тепер загально признають лиш 3 океани: Атлантійський, Тихий та Індійський.

Ще в XIV. столітті вживано цукру лиш як... ліку.

З ВІСТЕЙ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ

В Ярославі (Західній Україні) вийшло перше число кооперативно-господарського часопису "Сільський Господар".

В Лодзі померла 8. серпня Катерина Хамулова, дружина відомого фабриканта килимів в Глинянах (Західній Україні).

Парохом української православної парохії в Берліні є о. Федір Білецький, сотрудинком о. Яків Кравчук. Перша відправа відбулася в катедральному соборі українською мовою.

В Перемишлі (що не під Советами) отворено український учительський семінар (чотирилітній) для хлопців і дівчат, далі промислову школу (трехлітню) зо столярськими та шлюсарськими відділами для хлопців і кравецьким для дівчат.

В містечку Радніні отворено делегатуру Українського Допомогового Комітету.

Павський праплат, о. д-р Петро Вергун, подає в короткій розвідці п. н. "Літургія східна" Церкві історичний начерк Літургії та повстання церковно-слов'янської Служби Божої, як теж виказує, які народи на сході Європи покористувались цю Літургією.

Головою комітету відновлення Холмського Собору є В. Островський, український письменник і громадський діяч.

Український Допомоговий Комітет у Холмі організує такі школи в місті: двохрічну торговельну школу, однорічну торговельну школу (ліцей), трьохрічну ремісничу школу в Окшеві коло Холму, де буде теж однорічна сільсько-господарська школа і дворічна така школа (ліцей).

Отворено український державний коедукатійний семінар в Романові-Живці. Одночасно починається при ньому однорічний педагогічний курс для тих абсолювентів середніх шкіл, які бажають посвятитись учительському званню.

Отворено в Рейовцях на Холщині муровану барокову церкву, побудовану в 1796 році, а замкнену польською владою. Тепер церкву в нутрі відремонтовано й прикрашено. Цікаве те, що зберігся в ній між іншим олійний образ, намальований письменником В. Островським, уродженцем Рейовця, тому 40 років. Тепер цей письменник прибув на відкриття цієї церкви, а підчас свята виголосив промову, в якій розповів дуже цікаву історію дооколичної землі, викazuючи фактами, датами і назвищами, як то українські добри переходили в чужі руки.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ I.

(54)

— Спасибі, серденько, я не голодна... Стомилася, змудилася душою на самоті, й неділю Господь послав, — дай, міркую собі, піду навідаю тих, що мій Павло так шанував... Може й сама на добрих людях трохи розвію свій жаль пекучий та розважуся...

— Павло... Боже мій, Боже мій! — згадала Обеременчуха. — Спаситель наш і оборонець... Страшно подумати, що з нами було, якби не він!... І через нас мусів утекти, кинути рідну неньку, хату...

Так балакаючи, вони вийшли в сні. Оріся готувала до обіду, але ще, як тільки Василя вступила у двір, побачила стару у віконечку й уся здригнулася, а коли та переступила поріг у хату, вона кинулася з сльозами до неї, цілувала й руки, не в силі про-

мовити слова. Якось хвилю стояли, обнявшись, мовчки й тихо плакали. Господина дивилася, як обнялися старе й молоде горе, й собі ронила сльози:

— Ой, лелечко, щож це я! — врешті відірвалася дівчина від дорогої гості, — щез не подала на стіл, та й хліба не накрала...

— Витераючи хвартухом сльози, заметушилася коло обіду. — Роздзягайтесь, серце, та сідайте внас, — шанобливо припрохувала гостю стара господиня.

— Господи як у вас гарно в хаті, — роздзягаючись і оглядаючи хату, говорила Василя, — як у віночку. Скажано, до старого розуму та ще молоде життя на господарстві, то й у хаті, як у раю...

Розпитувала про двір, про садок, про гордину, скільки чого насаджено, насіяно, і всім тишилася, немов би те все було її власне. Господина охоче розказувала про все.

— Та в нас іще геть там за городом, у видолінку, невеличкий підмет та різочка поля... Цього року засіяли пшеницею. Слава Господеві, зійшла добре: як Бог пошле дощі вчасно, то й цього року матимемо хліб не купований. Ой, серденько! алеж скільки тої праці, морок, клопіт, поки всьому даси лад та поки впроваєшся... А без чоловічої руки все ніби не так, все ніби не те, та з самих думок, із самого щоденного страху, що може йте не так зроблено, й це не так упорано, занедужаєш...

— А звісно, без чоловічої руки й розуму тяжко, — підтакувала Василя.

— Ох, як тяжко, душе мила! Часом ночі не спиш від самих думок тих, хоч і наробишся, наवेशтаєшся за день, зраня до пізнього вечора...

Поки старі отак собі гомонили про всяку-всячину у вдовецькому господарстві, О-

ріся подала на стіл, потім підійшла до гості й вклонилася низенько:

— Просимо, паніматко, хліба — соли з нами зажити.

Глянула на неї Василя, й замилювалася мимохіть, а серце налилося таким теплом, такою ніжністю до дівчини, що непрохані сльози знов навернулися на очі.

— Голубонько моя, господинько любя, кукібночко, — говорила, підводячись і сідаючи до столу, — якби ти крашча та звичайна!... У гарної матері й дитина гарна, звісно...

— Ой, не хваліть, Василюх, любя моя, бо перехвалите! — сміялася радісно стара господиня. — Призволяйтесь, прошо ласкаво.

— Та як жеж, рідна моя не хвалити сонечка, коли воно добре та красне!... Чи сальце в борщику своє маєте, чи куповане?

— Своє... Дякувати Богу, все своє...

— От бачите, а я вже давно купую... Та оце закинула кабанця в саж... Погано тільки, що на літо, та мусіла, бо без сала не обійдемо, а купувати все — не накупилася.

— Де там!... звісно, не накупилася...

Рідка за обідом гутірка точилася, як годиться, тихо, поважно, злагідливо. Стара господиня зумисне не згадувала ні про що таке, що зворушало, внесло у зрівноважений теплим, щирим привітанням гості настрій її замішання, гострий жаль та смуток. І Василя почувала себе, як у раю, як давно вже не почувалася. Повічечена тяжкими пригодами життя душа розтавала в теплі, що ним огорнули її, ніби змовившись, стара господиня з дочкою, а серце, відчувши велику, без найменшої тіні лукавства й умисності, щирість їхню, загорялося такою самою щирою, теплою приязню до них.

По обіді Оріся почала банити в гарячій воді начиння, а мати повела гостю показати город, підмет, поле...

Оріся лишилася сама в хаті. Намагалася розібратися в тих почуваннях, що хвилювали душу її в присутності Павлової матері. Давно чекала зустрічі й боялася її. Знала, що на літо, та мусіла, бо без сала не обійдемо, а купувати все — не накупилася.

що як не як, а стара жінка не вважатиме ні на що й у Павлової втечі з дому обвинувачуватиме її, Орісю, що заради неї він безоглядно кинувся в страшну небезпеку. Цей острах чекання минув тепер. Була безмірно задоволена наслідками зустрічі, й тиха радість світилася дівчині на видочку. Ніжним, жалібним до приязні й ласки, молодим серцем своїм відчувала, що якась — нехай невелика — частка тої безмежної Василянської любови перейшла й на неї, що вона, сливе наречена Павлова, не тільки не стягла на себе ворожого відношення його старої примхуватої неньки, а навпаки — можна думати, що запосіла в серці її місце поруч сина. Якже його не радіти!... Тепер спокійно можна чекати без кінця, поки вернеться Павло. Може щаслива доля її навмисне вчинила так, що через її страждання парубок переміниться на краще в козацьких товаристві, побачить світ, побачить людей, навчиться хоч козацького ремесла, коли, тут перебуваючи, не навчився ніякого. Он Крига отой... кинув братчиків і відра-

зу знайшов де рук зачепити. Й Павло, вернувшись додому, зможе знайти собі службу в лействіках... Аби живий був, не поляг у бою. Та Кригаж живий, а шість років, каже, воював із невірними. Дасть Бог і Павлові щастя... (Дальше буде)

НОВИЙ МІНІСТЕР.

До британського кабінету міністрів прийнято Ернеста Бевина, члена Бритійського Парті Праці, бувшого докового робітника.

3 ДНЯ

ПОМІЧ ВИЗВОЛЬНИМ ЗМАГАННЯМ УКРАЇНИ.

Перед нами в Америці на цілий зріст вирінає питання: Як нам звідси допомогти нашим братам у ріднім краю здобути те, чим тішаться всі культурні народи на світі, себто — волю, свою державу?

Роздумуючи над тим питанням ми натрапляємо на друге важке питання: Чи ставити на першому місці поміч визвольним змаганням наших братів у старім краю, чи може на першому місці ставити задержання тут, в Америці, можливо як найдовше нашої расової, української відрубності?

Дехто думає, що задержання нашої української національної відрубності є тотожне з нашою поміччю старому краю. Так думають головні ті українські ділячі і патріоти, що недавно прибули сюди, до Америки. Та в цьому міститься основна помилка, яка може мати прикрі наслідки не лиш для нас, але в першу чергу для визвольних змагань нашої держави.

ПАРАДОКС.

Життя не таке просте, як нам не раз видається. Воно біжить крутими стежками. Ті стежки доводять нас часто до цілком інших осягнень, ніж ті, які ми ставили собі на вступі. Таким парадоксальним є також питання поміччю старому краю і задержання нашої расової окремішності.

Стаючи на ґрунті расової відрубності, зберігаючи всеціло наші почування для старого краю і демонстративно поступаючи згідно з тими почуваннями в наших американських суспільно-політичних житті, ми може в декого збудувати марку „патріотів“, „характерних“. Але тим ми звідси нашим братам у старім краю у їх боротьбі за незалежність не поможемо. Бо в той спосіб ми не втиснемося на чисті американські позиції. Коли закінчиться ця війна перемогою для Англії, інші національності, поляки, чехи, чи навіть румуни і москалі, через своїх провідників, які повтискаються на провідні місця, впливатимуть на різблення нової карти в Європі. Ми з близькими очима паралітиків, звідси відповідатимемо нашим братам: „Вибачте нам! Ми не маємо впливів, не маємо сили. Ні одного нашого чоловіка ви не знайдете серед тих чисельних політичних, мілітарних і економічних комісій, що викреслюють тепер мапу Європи. А то тому, що все, цілий час, підписали ми свою національну окремішність, свою льовальність супроти вас; зберігали свій характер. І ми зберігали свій характер якості! Ми не збурдили нашої любові ні всецілої льовальності супроти вас найменшою плямою, найменшою заявою. Тіштеся тим. Але простіть водночас, що ми немічні й ні один наш представник не сидить при кермі світових подій!“

ХАРАКТЕР.

Говорив раз один наш чільний духовний провідник: „Я люблю дуже Україну! Терпіння українського народу це мої власні терпіння, хоч би я сам знаходився на волі та жив у добробуті. Щоб визволити той бідний пригноблений нарід я склонний поповнити навіть тяжкий гріх супроти власної душі і тим заслужити вічне пекло“.

Скільки характерності й справжньої любові до покритого брата містяться ці слова! Яка глибина ідеалізму і посвяти в них! Так, це справжня любов до брата. В такій любові людина не думає про себе, про свою шкіру, про свій престиж, навіть про добру славу поміж власними людьми.

ЧЛЕН НАЙВИЩОГО СУДУ. — У конференції суддів третього округу, що недавно відбулася в Атлантик Сіті, Нью Джерзі, взяв участь і цей член найвищого суду Злучених Держав, Овен Дж. Робертс. З ним його жінка.

про „характер“; Не думає навіть про свою душу, про царство вічне. Ця людина готова прийняти вічну „тьму кромішню“, аби рятувати інших! Але хіба ці слова не відбивають парадоксу? Хіба вони, піддані ділами, не є доказом досконалості душі й не заслугою не на пекло, але царство вічне?

ДУМАННЯ ПРО СЕБЕ.

Парадоксом є не раз і те, коли деякі люди, щоб врятувати свою власну добру славу „патріотів“, чи „характерного“ чоловіка; щоб врятувати свій німб серед суспільності, забувають про найвищу ціль, якій служать і роблять речі, які шкодять вищій цілі, в наш випадку поміччю рідним братам у старім краю, зате не „компромітують“ їх в очах своєї суспільності. Якби хто точно проаналізував цей їх „патріотизм“ і цю „характерність“, то переконався б, що ті люди поступають не раз так тому, бо цілий час думають про себе, про свою добру оцінку, яка може заважати коли не зараз, то опісля на їх дальшій, особистій долі...

Той, хто справді думає про службу якійсь вищій ідеї і в тій службі знищить до тла свій егоцентризм, поступає так, що не раз на себе особисто накликне біду. І то навіть з тих боків, з яких найменше цього сподівався. Та він не дбає. Бо, за словами вище згаданого нашого духовного провідника, чи за словами самого Шевченка, він так любить ідею, що для неї душу погубить.

Форма, чи зміст? Позна, чи чин? Голословні патріотичні заяви, чи справжній поміччю неволеним братам? Отсе питання які кожний з нас мусить як слід вирішити.

ІВАН ФІЛИПЧАК
відомий автор оповідань з української історії малює в повісті

ДМИТРО ДЕДЬКО

боротьбу за вдержання Галицько-Волинської Держави проти посягань загребущих сусідів: поляків і мадярів. Герой повісті, боярин Дмитро Дедько, це історична особа. Завдяки йому українська князівська держава простояла ще довгі роки. Хто хоче пізнати героїські зусилля цієї великої постаті української історії, най прочитає повість Філіпчак „Дмитро Дедько“.

Ціна 50 центів.
Замовляйте:
„Svoboda“
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

35-літній ювілей парохії при Церкві св. Юра.

Парохіальний Комітет української кат. парохії при Церкві св. Юра в Нью Йорку видав відозву, звернену до українського громадянства в Нью Йорку, в якій читаємо між іншим таке:

„Саме цього року минає 35-літній ювілей оснування першої й одинокі до нині української католицької парохії в Нью Йорку, яка по різних світських і сумних переживаннях триває й розвивається до нині...“

„Пам'ятку тої історичної події в житті наших скитальців, що, шукаючи кращої долі, покинули Рідний Край і опинилися на американській землі, зажили в Нью Йорку та в 1905 р. згуртувалися в парохію при церкві св. Юра — задумав Парохіальний Комітет при тій же церкві відсвяткувати цілим рядом ювілейних (радісних) торжеств продовж 1940-41“.

Далі обговорюється у відозві рідні торжества, а в тому заповідається, що в неділю, дня 27. жовтня б. р. відбудеться з цієї нагоди Святочний Ювілейний Концерт в Карпатія Гол, на якому святочно промову виголосить єпископ д-р Іван Бучко. В концертній програмі возьмуть участь відомі артисти: пані Марія Соколі і проф. Антін Рудницький.

ІОНГСТАВН, О.

Підготовка до Вистави

„В боротьбі за волю“.

Замість концерту Листопадового Свята, хор „Бандурист“ укр. прав. громади приготував постановити цього року в осени, при кінці жовтня, драму в 5 діях із живим образом під назвою „В боротьбі за волю“. Ця драма написана о. С. Мусійчуком ще в 1920-21. році, а друкована в 1925. В ній представлена боротьба нашого народу за свої права, зокрема боротьба Січових Стрільців з ляхами в 1918 році за державну самостійність України.

Перший акт представляє знущання польського дідича над селянами та фізиски нашого народу з боку різних паразитів. Друга дія представляє веселу нашу молодь, гурт молодців, що вступають добровільно в ряди українського війська. Тут представлений вийт-патріот, і мати, що обох синів висилає на війну за Україну.

Третя дія представляє нам боротьбу Січових Стрільців з ляхами й хоробрість нашого війська. Четверта й остання дія представляє побіду нашого війська, й ясні світлі моменти нашої державності.

В драмі є селянські й військові гурти, багато пісень гуртових та сольових. Драма жива й наскрізь патріотична. Її ставили вже різні драматичні кружки в різних містах Америки й Канади, а оце перший раз будемо мати нагоду побачити її на сцені в нашій Іонгставні. Бере участь в грі понад 40 осіб. Ролі обложені найздібнішими аматорами, а режисею сам автор штуки.

Український нарід далі продовжає боротьбу за волю і в тій боротьбі зазнає чимало втрат. Ми повинні допомогти нашим братам. А для нашої власної тутешньої роботи слід нам поглянути і на згадану вище драму. Вона й нас запалить до дальшої громадської праці і посвяти.

Осип Венгжин.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Зборуча, відд. 280, відбуде збори в неділю, 13. жовтня, в годині 2. пополудні в Укр. Гор. Клубі, 608 Вест Лакана Ел. Присутність всіх членів на тих зборах кончена. Рівнож призначається довічним членом, щоб платили на час і точно перед 25. в місяці. В інших разі поступитися після статута. — Р. Рубльовський, секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Українського Клубу Поступового, відд. 70, відбудуться в вівторок, 15. жовтня, в годині 7. вечір, в У. Н. Домі, 181-183 Файт ул. Кожний член обов'язаний прийти на збори, вирішити свої вкладки, як також обговорити деякі важкі справи для добра товариства. Приведіть своїх кренів і знайомих, щоб їх писати в членів товариства і У. Н. Союзу. — Григорій Корут, предс.; Михайл Самоїл, кас.; Антін Онисик, секр.

Адреса секретаря: Anthony Onysyk, 117 Lake St., Jersey City, N. J. Phone: Journal Sq. 2-4298

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Триквартирні збори Тов. Зап. Січ, відд. 234, відбудуться в п'ятницю, 11. жовтня, в гол. 8. вечір в салі Укр. Народного Дому, 214 Фултон, Стр. Проситися всіх членів прийти на ті збори, бо є важкі справи до погодження. Уряд і контрольна комісія задатку звіт з третього кварталу. Членів, котрі на організаційних зборах обіймали широкі працевкази до Тов. Зап. Січ і Укр. Нар. Союзу, проситися, щоб дотрималися своєї обітничі і посприяти пришесті хоч по одному новому членові на збори. Членів, що не являться на збори, будуть карані після ухвал Товариства. — П. Сташко, голова; В. Кардаш, скарбник; С. Могіла, секретар.

ФІЛІДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Д. Вітовського, відд. 375, відбудуться в неділю, 13. жовтня, в гол. 12.30 пополудні в домі У. А. Горжан, 847. Франклін стр. Проситися всіх членів явитися на збори. — Уряд.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестринство Рож. Пресв. Богородиці, відд. 36, відбуде збори в неділю, 13. жовтня, в галі церковній, в гол. 3. пополудні. Тож просимо членів прийти на збори на означений час, бо маємо багато важких справ до вирішення. Тож всі сестри приділять на митинг. Призначається тим членам, котрі довітують, щоб прийшли на збори й заплатили свої вкладки. І призначаємо, призначаємо нових членів до У. Н. Союзу й до Сестринства, а отримає за призначення нагороду. — За уряд: Марія Гайсак, предс.; Настазія Гриняк, кас.; Марія Ходак секретарка.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Триквартирні збори Тов. Зап. Січ, відд. 367, відбудуться в вівторок, 15. жовтня, в гол. 7.30 вечір, в галі церковній. Проситися всіх членів явитися на збори, а довший членів мусять вирішити свої вкладки, бо в противному разі будуть сусупендановані. Це вже останній раз напам'ятовується членів а цьому році. Контроль за звіт і будуть другі важкі справи до порішення. Отже обов'язком членів явитися. Не забуваємо цисувати своїх дітей до Союзу, як також призначати нових старших членів. — Сорхотей, Лиско, Дмитрів.

ЛАНКЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Василія Вел., відд. 87, повідомляє членів, що відбудуться квартальні митинг 13. жовтня, в галі парохіальній: Ellicott Road. Її членів повинні прийти і вирішити свої задатки. — Алекс Костецкий, пр.; Іван Окаль, кас.; Николай Трояновський, секр.

КИДАЛИ КАМІННЯМ НА ПОЇЗД ВІЛКІ. — Кондуктор поїзду републиканського кандидата Вендела Вілкі показує камінь і шиб, через котру він упав до поїзду.

ПОВІДОМЛЕННЯ!

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ СОЮЗОВОЇ МОЛОДІ

ВІДДІЛІВ Ч. 238. І 374. У. Н. СОЮЗУ

В БОСТОН, МАС..

— відбудуться —

У НЕДІЛЮ, 13-ГО ЖОВТНЯ (ОCTOBER 13, 1940)

В ГОДИНІ 12.30 ЗПОЛУДНЯ

У ПАРОХІАЛЬНІЙ ГАЛІ

пл. ч. 136 ARLINGTON, ST.,

BOSTON, MASS.,

зараз по відпрасі

На ці збори вся Союзова молодь обох відділів повинна явитися, і почути, що Батько Союз для нас дає. По інших околиках молодіж має Союзіві Спортові Дружини, а в нас в Бостоні останаються позаду!

Приходіть всі Хлопці й Дівчата!

Про Спорт Союзу буде говорити молодий Союзовець і Студент Технолігічного Інституту гром. Андрей Прохницький, а про користі й поміч У. Н. Союзу для Спорту Союзової Молоді головний радний У. Н. Союзу Н. Давискиба.

На цих зборах мається оснувати Союзову Спортову Дружину.

Н. Давискиба,

Головний Радний У. Н. Союзу.

ЗАХОДОМ ВІДДІЛУ 294. УКР. НАР. СОЮЗУ В РОГВЕЙ, Н. ДЖ.,

— відбудуться —

В СУБОТУ, 12. ЖОВТНЯ (OCTOBER 12, 1940)

НАДЗВИЧАЙНІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ,

Рогвей, Н. ДЖ.,

на котрі повинні явитися всі члені враз з жіноцтвом, бо на збори загостить до нас орг. УНС. п. Василь Загаевич, котрий фактами докаже, що так для нас як нашої молоді, не має під кожним оглядом кращої організації понад Укр. Нар. Союз.

На ці збори члені мають право запросити своїх знайомих й приятелів.

Гузар, предсідник, Я. Салій, секр.

ЗАХОДОМ ВІДДІЛІВ 261. й 307. У. Н. СОЮЗУ В ВІЛІЕМСТАВН, Н. ДЖ.

— відбудуться —

У НЕДІЛЮ, 13. ЖОВТНЯ (OCTOBER 13, 1940)

зараз по Службі Божій як звичайно,

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, ВІЛІЕМСТАВН, Н. ДЖ.

НАДЗВИЧАЙНІ СОЮЗОВІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

на котрі повинні явитися всі члені враз з жіноцтвом, бо на збори загостить до нас орг. УНС. п. Василь Загаевич, котрий фактами докаже, що так для нас як нашої молоді, не має під кожним оглядом кращої організації понад Укр. Нар. Союз.

На ці збори члені мають право запросити своїх знайомих й приятелів.

Марія Гульда й Осип Аркатин, секретарі.

ЗАХОДАМИ ВІДДІЛІВ 261, 307, 331, 347, 378 й 457 з місцевостей Мілвіл, Вудбайн, Бріджтон, Вільямсавн, Френквил, Винслоу й околиці

— відбудуться —

У НЕДІЛЮ, 13. ЖОВТНЯ (OCTOBER 13, 1940)

В 3. ГОД. ПОПОЛУДНІ

НАДЗВИЧАЙНІ ОКРУЖНІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ

в УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

на ГОГБІН ВУЛИЦІ, МІЛВІЛ, Н. ДЖ.,

на котрі повинні явитися всі члені враз з жіноцтвом, бо на збори загостить до нас орг. УНС. п. Василь Загаевич, котрий фактами докаже, що так для нас як нашої молоді, не має під кожним оглядом кращої організації понад Укр. Нар. Союз.

На ці збори члені мають право запросити своїх знайомих й приятелів.

Окружний Союзовий Комітет на Савт Джерзі: Іван Найдя, голова; Стефан Чопек, заст. гол.; Теодор Ковальський, й Марія Романюк, секретарі; Іван Аркатин, скарбник.

ЧИ ВИ ДУМАЄТЕ ПЕРЕПРОВАДЖУВАТИСЯ НА ІНШЕ МЕШКАННЯ?

Якщо думаєте змінити свою адресу, просимо повідомити нас наперед, коли почнете жити на новій адресі, щоб ви не втратили якого числа газети, котре може мати щось цікаве або важке для вас або вашої родини. Просимо не ждати до останньої хвилі. Просимо не переказувати нічого почта-реві. Найкраще виповнити оцей бланкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати це в листі до адміністрації „Свободи“.

Число відділу

Ім'я й назвище

Стара адреса

Нова адреса

Почта

ВИГНАНА КОРОЛЕВА ВЕРТАЄТЬСЯ. — Прогнана своїм булим чоловіком, королем Карлом, з Румунії королева Гелена, була грецька принцеса, вернулася до краю, як переворот вигнав з краю її мужа й його любаску. З нею їде її син, що засів на престолі по прогнанні батька.

ІВАН ТОБІЛЕВИЧ-КАРПЕНКО КАРИЙ

(З нагоди трицять три-ліття смерті).

Дня 2. вересня ц. р. минуло трицять три роки, як умер визначний український драматург і актор Іван Тобілевич-Карпенко-Карий. Походив він із талановитої родини панського, «прикажчика» або «оконома» в селі Арсенівці на Херсонщині, яка дала українському театрові таких визначних діячів, як Микола Садовський, Панас Саксаганський та Марія Садовська, — все це брати й сестри Карпенкова, а прізвища поприбрані. Покинувши повітову школу в сусідньому містечку Бобринці, Карпенко став тут тактичним канцеляристом, служив навіть у поліції в Херсоні та в Єлисаветі, але доля не дала загинути талановитому хлопцеві, що змалку виявляв любов до театру й юнаком брав участь у місцевих аматорських виставах, зраджуючи не-аби-кий хист.

Утративши урядову посаду, Карпенко-Карий їде за покликанням і вступає до української трупи (товариства артистів) під проводом М. Старицького, а в 1890. р. засновує із своїм братом Саксаганським власну трупу. Як і його попередники, Марко Кропивницький та Михайло Старицький, Карпенко-Карий береться за перо, бачачи бідність українського репертуару, який хоче збагатити. І от природний талант, уміння спостерігати, знання народного життя винесене ще зпід батьківської стріхи і збагачене підчас урядової служби, розуміння потреб сцени — все це разом причинилося до того, що твори Карпенка-Карого здобули собі великий успіх і стали тривалим надбутком українського театру.

Та є вони рівночасно й ви-

датними літературними творами, окрасою нашого драматичного письменства, становлять значний крок уперед у порівнянні з попередніми зразками української драматургії. А саме — твори Карпенка-Карого геть далеко відходять від старої української драматичної творчості, наближаються до європейської психологічної драми, драми, що змальовувала душевні переживання людей. Справа в тому, що давніше, лідо впливом смаку й уподобань самого українського громадянства, переважно панського, яке любилося в барвистих образах народного життя, почасти під впливом царської цензури, яка забороняла українській літературі виходити поза межі простонародного побуту, українська драма малувала, здебільшого, назверхній бік селянського життя, широко використовуючи народознавчий матеріал — пісенний та звичаєвий. Як знаємо, старі українські драматичні твори — однакова драма чи комедія — не могли обійтися без танців, пісень, тощо, так на це «гопак» і «горілка» це якось притаманні українському народові прикмети. І ось через переладкування твору таким саме матеріалом ставав він із драми якоюсь наче оперетою, твором, де наперемінно співають і говорять.

Карпенко-Карий поклав край цій поверховній побутовщині. Він поставив собі за мету — з одного боку, поглибити й змальовувати зворушення людської душі, конфлікти (сучасні) пристрастей, де кохання не єдиний мотив, як це було в давнішій драмі, а на сцену виступають і суспільні чинники, побуди соціально-економічні. З другого боку, він ставляв собі за завдання «ви-

чувати людські пороки», щоб сміхом крізь сльози відвертати земляків від поганих пристрастей та вчинків.

Таке розуміння свого письменницького завдання допомогло Карпенкові Карому — дати ряд яскравих і різнородних картин народного життя Наддніпрянщини 80. і 90. років XIX віку — доби упадку панського землеволодіння з одного боку, з другого — розшарування села й виділення, на тлі загального селянського зубожіння, безоглядного селянина-хизака, що думає тільки про те, щоб за всяку ціну збагатити. Карпенко-Карий дав нам цілу низку надзвичайно барвистих зразків — сільського жмичка, насильника, що гнобить селян, визискуючи своє становище, що правдами й неправдами громадить земельку. Згадаймо старшину Михайла Михайловича з драми «Бурлака», Цокуля з драми «Наймичка», Михайла Окуня з комедії «Розумний і дурень», Філімона з твору «Підпалки», діда Миколу з драми «Понад Дніпром», на-решті Калиту з комедії «Сто тисяч» та Пузиря з твору «Хазяїн». Загалом погані, віденні представники села вдавалися Карпенкові Карому далеко краще, ніж ті, яких хотів він змальовувати добрими, додатніми. Але що й тодішня дійсність давала надто мало даних для створення цих останніх, і сам автор не мав до того хисту, то й повиходили вони в нашого автора якісь надумані, нежиттєві. Ще правдивіше змальована постать бурлаки, сільського протестанта в драмі тієї самої назви. Зате «чесний хлібороб» Карпо Барильченко із «Суєти» або організатор хліборобських спілок Мирон Серпокрил із «Понад Дніпром» — постаті якісь бліді, мало живі.

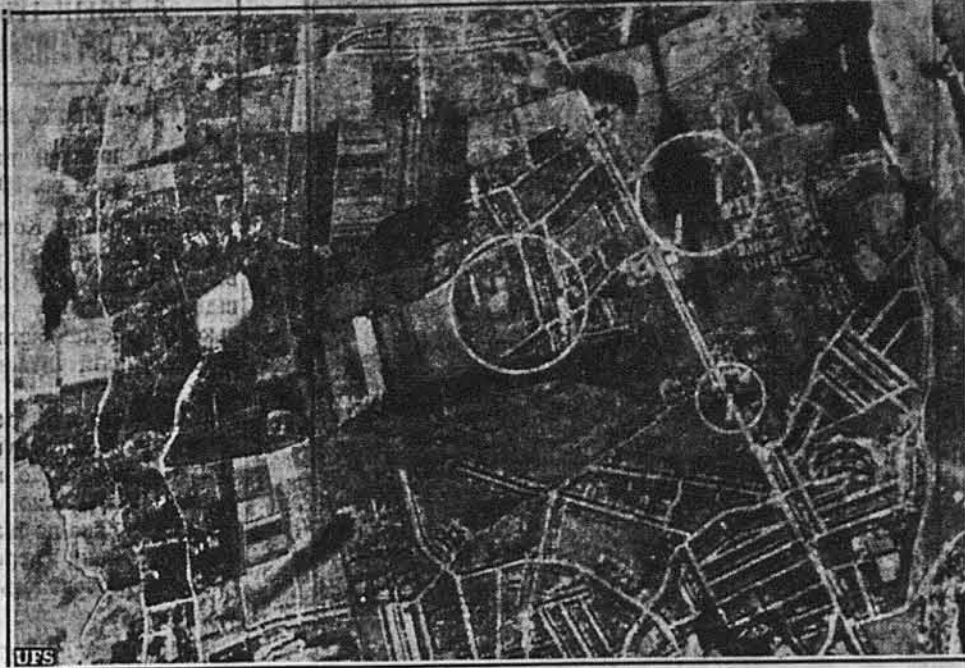
Крім суспільних питань, Карпенко-Карий торкався й «нещасливого кохання» — в гарній драмі «Безталанна» й ін., а також запускався в історію України — драма: «Сава Чалий», «Паливода XVIII століття», «Гандзя», «Бондарівна», де на тлі колишніх подій змальовував ті самі життєві конфлікти, що й у творах із сучасного життя.

Карпенко-Карий був дуже плодотворним письменником — полишив по собі яких двадцять драм і комедій. Більшість із них на все залишились окрасою українського красного письменства. Крім своїх чисто мистецьких прикмет, стрункої будови, жвавости дії, повної драматичної напруги, вони відзначаються ще гарною мовою, соковитою в устах дівчих осіб, а це ще збільшує їх літературну вартість.

В. Дорошенко.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СИРАКЮЗ, Н. Р. — Місячні збори Укр. Тов. Січ. відд. 39., відбулися в неділю, 13. жовтня, в год. 3. пополудні, в сали Укр. Нар. Дому. Просіться членів прибути на час, бо є важкі справи до пологдження. — А. Гайдук, предс.; І. Лесюк, фін. секр.; А. Кулик, кас.; Л. Кемнюк, рекорд. сер.

БОМБАРДУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО МІСТА ІСТБЕРНА.

Білі колеса зачкрнені довкола бомб, що їх скидає летун.

ВРАЖІННЯ АЛЬБЕРТІЙСЬКОГО СТУДЕНТА З ЯПОНІЇ

До Едмонтону повернув недавно з Японії укінчений студент альбертійського університету М. Шумайчер, що відбув цього літа 5-тижневу прогулку до Японії, коштом японського Таймсу, в нагороду за написання розвідки на розписаний конкурс для студентів університету.

Згідно зі словами Шумайчера недавно заключений мілітарний та економічний договір між Німеччиною, Італією та Японією був природним вислідом річної успішної й зручної німецької пропаганди й поширення німецьких впливів в Японії. Шумайчер приїхав до Японії в липні, коли цей край переживав «страх перед шпіонами». У часі як він був в Японії число німецьких часописів в Кіосках (буках) зросло з одного на чотири або п'ять. Штаб німецької амбасади за той час зріс по-чвирно.

У Каріюзава, японським літніці було тоді повно німців, що носили відзнаки з свастикою і німецькі однострої. Німецькі діти, що їздили бічниками, махали шовковими прапорами з свастикою. У Токіо практиковано тоді вже «блекавти» (гашення світла вночі). Німців та італійців не уважалося там чужинцями, каже цей студент. Усім, що вони роблять трактується їх з особливими оглядами, віддаючи їм всюди першество.

Шумайчер оповідав теж, що війна з Китаєм потягає за собою великі страсти в людях і коштує багато гроша. Він сказав, що на його гадку, Німеччина числить багато на перемогу в Китаю, бо сподіється, що потрапить здобути собі на Далекім Сході ті впливи, які мала В. Британія.

Японія, за словами Шумайчера, є на порозі нервового потрясіння. Вона пробувала з усіх сил побити Китай, однак переконується, що він борониться з усіх своїх сил. Шумайчера трактовано в

часі його відвідин в Японії, «по королівськи». Японці, каже Шумайчер, є чечні і гостинні, але є по невеличкому підляглі владі. Військові провідники, в яких руках знаходиться вся влада, є рішучі і могутні. Прем'єр є «японським Гітлером». У часі відвідин Японії згаданий студент мав нагоду стикатися з урядовцями і бізнесовцями. Його призначено на обідях і всяких прийняттях. Конкурс на розвідку субвенціонував японський уряд, щоб скріпити дружні взаємини між Японією й Канадою.

АВСТРІЙСЬКА ЦІСАРСЬКА РОДИНА В КАНАДІ

У місті Квебеку, в Канаді має в тих днях замешкати бува австрійська цисарева Зита, вдова по покійнім останнім австрійським цисарі Карлу з своїми 5 дітьми. Її наймолодша донька перебуває вже на студіях у Конвенті французьких монахинь. Інші діти мають учацати на Квебекському університеті Ляваль, а претендент до австрійського й угорського престолу Отто, має знову повернутися до Злучених Держав і їздити там з викладами.

О. КОНИСЬКИЙ У ГОСТЯХ ДОБРЕ, ДОМА ЛІПШЕ

Оповідання з 60-тих років 19-го століття, коли шовно починалися зносини між українцями під австрійським з українцями під російським забором. Одні й інші мають тих самих ворогів: поляків і москалів і пробують з ними боротися. Читач знає багато невідомого про життя в ті часи.

Ціна \$1.
У паперовій обгортці 60 шт.
Замовляти:

«СВОБОДА»
81-83 Grand Street
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

В ОБОРОНІ ТИХ, ЯКИХ МОГЛИ СКРИВДИТИ

НЮ ЙОРК. — В Ню Йорку створився комітет зложений із сто передових провідників зпосеред християнського і жидівського світу, названий «Національна Конференція Християн і Жидів», який має за завдання поборювати всякі цькування проти невинних людей і організацій. Внаслідок скріпленої нині нагінки проти під-ривних елементів, трапляється таке, що несовісні люди цькують проти невинних людей, щоб у той спосіб розрахуватись з ними за особисті справи.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ПОТРІБНО РОБІТНИКА на фарму, жонатого або самотнього, що вміє доїти корови і робити кіньми. По інформації пишати на адресу:
J. TIMOSCHUK,
Box 173
ARKVILLE, N. Y.

ПОШУКУЮ ГОСПОДИНІ до зарплати до дому. Мусить бути Українка, самотня, доброї натури, не старша 50 років, й є вдовець, літ 54. Моїх двоє дітей є жонаті й вже на своїй господарстві. Я посилаю свій літ разом з гостинницею, No. 5 c/o Sloboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 237, 8, 9

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ НЕ ВБІЙ ЙОГО

Запроваж найшли на шляху трупа. Поховавши, вони пішли шукати виловників. Нагнавши москалів, вони мають розгадати: чи це вони вбили? Як вони, що з ними зробити?

Читачу не оповідаючи, дізнається багато про життя й волювання козаків.

ЦІНА 20 ЦЕНТІВ.
Замовляти:
«СВОБОДА»
81-83 GRAND STREET,
JERSEY CITY, N. J.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЮ І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

САМУЕЛ Р. КАНАЛ
Український ПОГРЕБНИК
Ціна похорону навіть за \$150
433 State St.,
PERTH AMBOY, N.J.
Phone: P. A. 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Обслуга шпра і чесна.
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch Office (Phone):
989 SOUTH BROAD ST.,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні та низький як \$150.
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2563

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ НЕБІЖЧИК ХОДИТЬ

Історичне оповідання про пісаних шкхетських в ку-пеліх інтриги в часі, коли Історична Польща правила Україною, а турки правили на-біджали на неї на грабів.

ЦІНА 75 ЦЕНТІВ.
«СВОБОДА»
81-83 GRAND STREET,
P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

Щоб тим краще переконати тих, що сумнівались, Говко запровадив цілий гурт воїнів до місця, де був ув'язнений Тарзан.

Вони були здивовані. Дійсно, велику силу мусів мав Говко і ті чужинці, що перемогли могутнього пана нетрів.

Але Агаду, знахор-чарівник, у гніві закричав: «Ти зло вчинив нашому приятелю Тарзанові. Хайже тебе побють списи богів!»

Хвилину після того, на причуд, списа мигнула з темноти і помчалась у напрямку Говка.

ТАРЗАН, ч. 125. Списа богів.